

Rodiny dětí s poruchou autistického spektra (PAS)

Máte podezření, že se Vaše dítě od narození nevyvíjí jako ostatní děti?

- Rodinám pomůže **sociální služba raná péče**.
- **Obraťte se na sociálního pracovníka, který pracuje na obecním/městském úřadě**, pomůže Vám vhodné sociální služby najít a kontaktovat.
- Při velkých nemocnicích fungují Centra provázení, která Vám mohou rovněž poskytnout podporu a poradenství. Najdete je ve Všeobecné FN Praha, Dětské nemocnici FN Brno a na Dětské klinice FN Hradec Králové.

Kdo je sociální pracovník/pracovnice?

Sociální pracovník/pracovnice je pro Vás důležitá osoba. Dlouhodobě rodině pomáhá uspokojovat její potřeby (potřeby dítěte, ale i rodičů a pečujících) a udržovat kontakt s okolním světem. Najdete je na obecním/městském úřadě větší (tzv. trojkové) obce.

Co je služba raná péče?

Sociální služba raná péče je terénní služba, popřípadě doplněná ambulantní formou, poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které má zdravotní postižení nebo je jeho vývoj ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Služba pomáhá s komunikací, výchovou a vzděláním dětí se zdravotním postižením, podporuje integraci těchto dětí i jejich rodin do společnosti.

Screening PAS u batolat

- Pediatr musí provést dítěti v 18 měsících screening PAS.
- V případě podezření na PAS Vás pediatr odkáže na odborníka (pedopsychiatr, služba raná péče, psycholog).
- Vyplnit dotazník můžete zkusit i Vy. Je ke stažení na internetu: <https://www.autismus-screening.eu/screening/dotaznik-m-chat-rf-tm/>.
- Pokud se PAS potvrdí, můžete využít služby rané péče, která Vám také pomůže najít následné služby či jiné odborníky.

Vzdělávání

Co je speciálně pedagogické centrum („SPC“) a pedagogicko-psychologická poradna („PPP“)?

Jsou to školská poradenská zařízení, která zhodnotí, zda a jakou podporu bude dítě při vzdělávání potřebovat. Také Vám mohou pomoci, pokud ve škole vznikne problém, např. se šikanou. Ve většině z nich existuje někdo, kdo se věnuje přímo dětem s PAS.

Dítě jde do mateřské školky a do školy

- Škola i školka musejí přijmout dítě, které je tzv. spádové. Školka má takovou povinnost u dítěte staršího tří let.
- **Škola ani školka nemohou Vaše dítě odmítnout jen kvůli PAS. Šlo by o diskriminaci.**
- Ředitel školy/školky musí vydat rozhodnutí, že Vaše dítě nepřijme. Musí také napsat důvody nepřijetí. Nenechte se odbýt ústně.
- Pokud si myslíte, že Vaše dítě nebylo přijato kvůli PAS, **odvolejte se ke krajskému úřadu**. Odvolání musíte podat do 15 dnů k rukám ředitele. Popište, co se stalo a proč si myslíte, že Vaše dítě nebylo přijato kvůli PAS. Můžete uvést i osoby, které mohou Vaše tvrzení podpořit, protože např. byly u Vašeho jednání s ředitelem. Ředitel se k odvolání vyjádří a postoupí vše krajskému úřadu. Krajský úřad vydá rozhodnutí.
- Pokud nepochodíte u krajského úřadu, můžete **podat správní žalobu** nebo se můžete obrátit **na ombudsmana**.
- K férovému přijímání dětí do mateřských škol jsme zpracovali [doporučení](#), stejně tak i [doporučení](#) k zápisům do první třídy (obě doporučení najdete na webových stránkách ombudsmana v sekci „Diskriminace/Doporučení“).

Podpůrná opatření

- Dítě se zdravotním postižením má právo na tzv. podpůrná opatření. Jsou to taková **opatření, která mu umožní překonat jeho znevýhodnění** (v tomto případě zdravotní postižení). Jedním z nich je asistent pedagoga, který dítěti pomáhá i se sebeobsluhou a pohybem ve škole nebo na školních akcích.
- To, zda dítě potřebuje nějaká podpůrná opatření a jaká, zhodnotí pedagogicko-psychologická poradna (PPP) nebo speciálně pedagogické centrum (SPC). Pokud s jejich závěry nesouhlasíte, obraťte se do 30 dnů na **Národní ústav pro vzdělávání** (www.nuvv.cz).
- Pamatujte i na podpůrná opatření pro **školní družinu, tělocvik, pracovní činnosti, hudební nebo výtvarnou výchovu nebo návštěvu jiného školského zařízení** (např. střediska volného času, školní kluby, které se věnují volnočasovým aktivitám). SPC či raná péče mohou např. s dětským lékařem vytipovat druhy cviků, které jsou pro dítě bezpečné a vhodné. SPC/PPP svá doporučení zašlou kromě školy i jiným školským zařízením, která by Vaše dítě rádo navštěvovala.
- **Škola má povinnost podpůrná opatření zajistit.** Nesmí po Vás chtít na asistenta pedagoga finanční příspěvek.
- Pokud škola podpůrná opatření nezajistí nebo po Vás chce příspěvek na asistenta pedagoga, obraťte se na **Českou školní inspekci**. Popište, co se stalo; není stanovena žádná lhůta, ale je dobré napsat co nejdříve; kontakty najdete na www.csicr.cz.

Trávení volného času

- Vaše dítě má právo trávit volný čas podle svých zájmů a potřeb s jinými dětmi. Pokud chce navštěvovat kroužek, který je organizován **školským zařízením pro zájmové vzdělávání** (např. střediska volného času,¹ školní kluby), platí zde vše, co platí pro školu. Tedy i školské zařízení má povinnost zajistit podpůrné opatření. Pokud jde ale o navštěvování kroužku v organizaci (**nevládní organizace, soukromý subjekt**), která není školským zařízením, je situace složitější. Taková organizace by mohla Vaše dítě odmítnout, pokud by pro ni přijetí přiměřeného opatření (např. zajištění asistenta, stavební úpravy apod.) představovalo nepřiměřené finanční zatížení.
- S trávením volného času mohou pomoci i **sociální služby**. S jejich vyhledáním a kontaktováním Vám může pomoci sociální pracovník na obecním/městském úřadě.

Šikana ve škole

- Vaše dítě se může i kvůli svému postižení stát terčem šikany. Může se ale také stát, že ostatní rodiče budou brojit proti tomu, aby Vaše dítě chodilo s jejich do třídy (např. protože ruší vyučování nebo má zvláštní projevy chování). Ač jsou tyto situace nepříjemné, jsou cesty, jak je řešit.
- V první řadě je ve škole někdo, kdo má takové věci na starosti (většinou to bude **výchovný poradce nebo metodik prevence**), zkuste si promluvit s ním. Jak by měla škola v případě šikany postupovat, zpracovalo také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve svém [metodickém pokynu](#) (pokyn najdete na [webových stránkách ministerstva](#)).
- Pokud škola šikany Vašeho dítěte podle Vás dostatečně neřeší, můžete se obrátit na **Českou školní inspekci**. Ta by se měla Vaší stížností zabývat, informovat Vás o svém dalším postupu, a pokud provede **kontrolu**, měla by Vám dát vědět, jak kontrola dopadla.
- Pokud nebudete spokojeni s tím, jak Vaši stížnost prošetřila inspekce, můžete napsat **ombudsmanovi**.
- Pokud **ostatní rodiče** brojí proti tomu, aby Vaše dítě chodilo do třídy s jejich dětmi, měla by škola na tuto situaci reagovat. Důvodem obav a nespokojenosti ostatních rodičů může být pouhá neznalost toho, co PAS je. Škola např. může oslovit školské poradenské zařízení, aby uspořádalo seminář či diskusi. Stejně tak i Vy se můžete obrátit na PPP nebo SPC.²

Mohou Vám pomoci i další informační letáky, které najdete na stránkách www.ochrance.cz v sekci životní situace.

- [Desatero dobré praxe sociální práce při řešení nepříznivé sociální situace](#)
- [Školství](#)

¹ Seznam středisek volného času a domů dětí a mládeže najdete na http://spddm.org/pdf/Clenska_zakladna_komplet.pdf.

² Pomoc můžete najít i na různých help linkách – např. <http://www.minimalizacesikany.cz/>; <http://www.rodicovskalinka.cz/>.

Sociální oblast

V čem mi pomůže sociální pracovník/pracovnice?

Sociální pracovník či pracovnice Vám mohou pomoci najít sociální služby,³ nemohou Vám však zajistit jejich poskytnutí, např. pokud je plná kapacita služby.

Poradí Vám, jak a kde žádat o různé dávky nebo jak postupovat při žádání o příspěvek na péči. Řeknou Vám, jaké potíže mohou nastat při posuzování soběstačnosti dítěte, které řadu činností zvládne samo, ovšem ne bez dohledu, případně slovních pokynů.

Mohou Vás připravit na to, jak bude probíhat sociální šetření, které je součástí posuzování nároku na příspěvek.

Co je důležité u žádostí o různé dávky?

Důležité je mít shromážděné zprávy od lékařů (pediatr, pedopsychiatr atd.) a odborných pracovišť (raná péče, diagnostická a poradenská pracoviště), tzn. doložit potřeby dítěte zprávami od odborníků.

Potřebujeme sociální službu

- Pokud potřebujete sociální službu, např. osobní asistenci, odlehčovací službu, denní stacionář, a nedaří se Vám ji zajistit, **obratte se na sociálního pracovníka**.
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností (tzv. trojkové obce) má povinnost zajistit sociální službu člověku, který by byl bez ní ohrožen na zdraví nebo životě. Pokud by situace nebyla ještě takto vážná, může Vám pomoci hledat jiná řešení nebo se přímo obrátit na kraj. Ten má povinnost zajistit dostupnost služeb na svém území. Podle rozhodnutí [Ústavního soudu](#) je povinností kraje zajistit službu, která odpovídá potřebám člověka a umožní mu co nejméně závislý život. Pokud kraj na Vaše žádosti nereaguje, můžete podat žalobu na nezákonný zásah. Pokud se tak rozhodnete, kontaktujte advokáta.
- Seznam všech sociálních služeb najdete v [registru sociálních služeb](#). S jejich vyhledáním Vám pomůže i sociální pracovník. Pokud Vás služba odmítne, požádejte, ať Vám vydá písemné oznámení, kde uvede i důvody odmítnutí. Tato oznámení pak využijte při vyjednávání s krajem.

Žádáme o příspěvek na péči

- Potřebuje-li Vaše dítě u aktivit jako například orientace, komunikace, hygiena, toaleta, oblékání mnohem větší pomoc než jeho vrstevníci, případně musíte-li na něj každodenně dohlížet i u činností, které jeho vrstevníci již běžně zvládají sami, **obratte se na úřad práce s žádostí o příspěvek na péči**.
- U příspěvku na péči posudkoví lékaři hodnotí dopad onemocnění na schopnost zvládat běžné denní aktivity (základní životní potřeby),⁴ tedy jakým způsobem onemocnění dítě limituje v provádění základních životních potřeb oproti zdravým vrstevníkům. **Pamatujte, že v řízení nestačí pouze tvrdit, že Vaše dítě potřebuje oproti jiným dětem každodenní mimořádnou pomoc jiné osoby, musíte tvrzení doložit lékařskými zprávami.** Proto nejprve zajistěte dostatečně kvalitní lékařské nálezy, ve kterých lékař (nejlépe pedopsychiatr) stanoví diagnózu (pokud je to již možné) a konkrétně popíše, jak se u Vašeho dítěte projevuje. Vedle toho můžete doložit i zprávy od psychologa z SPC, PPP, služeb rané péče nebo jiné specializované poradny.
- Nebudete-li spokojeni s přiznaným stupněm závislosti, seznamte se s posudkem a **odvolejte se**. V odvolání můžete požádat o přizvání k posudkovému jednání, na kterém bude Vaše dítě vyšetřeno členem posudkové komise. V průběhu odvolání můžete dokládat nové lékařské zprávy. Jakmile posudková komise vydá posudek, seznamte se s ním. Nebudete-li s posudkem souhlasit, podejte **námítky**.
- Proti rozhodnutí o odvolání se můžete bránit **správní žalobou**, nebo se můžete obrátit na **ombudsmana**.

Žádáme o průkaz osoby se zdravotním postižením a o příspěvek na mobilitu

- Způsobuje-li postižení Vašemu dítěti značné obtíže s orientací nebo pohyblivostí, mohlo by splňovat podmínky pro nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením a pro nárok na příspěvek na mobilitu. **O nárocích rozhoduje úřad práce.**
- Průkaz osoby se zdravotním postižením, konkrétně ten **označený symbolem ZTP a ZTP/P**, opravňuje jeho držitele k mnoha výhodám a slevám (například bezplatnou dopravu MHD, osvobození od poplatku za použití dálnice a rychlostní silnice, nárok na vydání parkovacího průkazu, slevy na daních a k mnoha dalším).

3 Seznam všech sociálních služeb najdete v registru poskytovatelů sociálních služeb:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?jsessionid=8741707078DECD2C88595461177BBDB.node1?SUBSESSION_ID=1537195293192_1.

4 Základní potřeby upravuje příloha č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Najdete ji na konci tohoto letáku.

- Příspěvek na mobilitu ve výši 550 Kč za měsíc Vašemu dítěti úřad práce přiznává, pokud se opakovaně v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravováno. Příspěvek může přiznat i dítěti, kterému jsou poskytovány pobytové sociální služby, prokážete-li existenci důvodů hodných zvláštního zřetele. To vše za předpokladu, že má nárok na průkaz označený symbolem ZTP nebo ZTP/P. **Žádost o příspěvek na mobilitu proto podejte na úřad práce společně s žádostí o průkaz osoby se zdravotním postižením.**
- Zdravotní stavy, které lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti nebo orientace pro účely přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, vymezuje vyhláška.⁵ Psychické postižení s často se opakujícími závažnými poruchami komunikace a orientace v exteriéru, včetně středně funkčního typu autismu, může podle přílohy zakládat nárok na průkaz ZTP. Psychické postižení se ztrátou duševních kompetencí, s neschopností komunikace a orientace včetně nízkofunkčního typu autismu, dokonce na průkaz ZTP/P. Není-li zdravotní stav v příloze uveden, hodnotí posudkoví lékaři, kterému ze zdravotních stavů v ní uvedených funkční postižení odpovídá nebo je s ním funkčními důsledky srovnatelné.
- I v těchto řízeních posuzují zdravotní stav posudkoví lékaři a platí zde stejná doporučení jako u příspěvku na péči (kvalitní lékařské zprávy, přítomnost u posudkového jednání, námitky proti posudku, správní žaloba...).

Žádáme o invalidní důchod

- Všechny žádosti o důchod sepisují okresní **správy sociálního zabezpečení** (v Praze Pražská, v Brně Městská). Velice podrobně je proces popsán na webových stránkách ČSSZ,⁶ která o žádostech rozhoduje. Rovněž jsou zde vyjmenovány všechny podklady, které musíte při sepisování žádosti mít.
- Podle zákona je člověk invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %, přičemž pokud jeho pracovní schopnost poklesla:
  - 35–49 % – jde o invaliditu prvního stupně,
  - 50–69 % – jde o invaliditu druhého stupně,
  - 70 a víc % – jde o invaliditu třetího stupně,
- Míru poklesu pracovní schopnosti a s tím související stupeň invalidity stanoví **posudkový lékař** s ohledem na závažnost zdravotního postižení. Kvalitní lékařské zprávy jsou proto důležité i pro toto řízení.
- Kromě příslušného stupně invalidity je třeba splnit i podmínku potřebné **doby pojištění**.

Výjimkou je tzv. invalidita z mládí, tj. zdravotní stavy (většinou vrozené či získané brzy po narození), v jejichž důsledku vznikla invalidita třetího stupně před 18. rokem věku. V tomto případě vznikne nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně i bez potřebné doby pojištění.

- **Námitky proti posudku** o zdravotním stavu, budete-li je mít, nemůžete uplatnit samostatně, **musíte je uplatnit až proti rozhodnutí ČSSZ o invalidním důchodu**. Podáte-li proti rozhodnutí námitky, proběhne tzv. námitkové řízení zakončené rozhodnutím o námitkách. To lze napadnout u soudu **správní žalobou**, která je osvobozena od soudních poplatků. Můžete se také obrátit na **ombudsmana**.

Mohou Vám pomoci i další informační letáky, které najdete na stránkách www.ochrance.cz v sekci životní situace.

- [Sociální služby](#)
- [Opatrovnictví](#)
- [Dávky pro osoby se zdravotním postižením](#)
- [Důchody](#)
- [Příspěvek na péči](#)

Zdravotní služby

Chceme být s dítětem v nemocnici

- Vaše dítě má během své hospitalizace právo na Vaši nepřetržitou přítomnost. Přítomnost rodiče je však podmíněna souladem s právními předpisy a vnitřním řádem nemocnice. Nesmí také narušit poskytování zdravotních služeb. Případná omezení se v jednotlivých nemocnicích mohou lišit. Naleznete je ve vnitřním řádu Vaší nemocnice, na podrobnosti se můžete zeptat i personálu. Ve vnitřním řádu naleznete také práva Vašeho dítěte jako pacienta. Vaše přítomnost s dítětem může být omezena například během operace Vašeho dítěte nebo na jednotce intenzivní péče.
- Někdy je nutná Vaše celodenní přítomnost v nemocnici, třeba kvůli jeho zdravotnímu stavu nebo kvůli tomu, abyste se zaškolili v jeho ošetřování či léčebné rehabilitaci. Pak máte možnost být se svým dítětem jako tzv. průvodce (možnost pobytu je omezena požadavkem nenarušení poskytování zdravotních služeb a materiálními možnostmi nemocnice). Pobyt průvodce dítěte mladšího 6 let

⁵ Příloha č. 4 k vyhlášce č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Najdete ji na konci tohoto letáku.

⁶ <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/podani-zadosti-o-duchod.htm>

je poté hrazen ze zdravotního pojištění, u staršího dítěte rozhoduje o úhradě jeho zdravotní pojišťovna.

- ☐ Pokud Vám nemocnice nevyhoví, můžete se obrátit se stížností na ředitele nemocnice a poté na krajský úřad.

Potřebujeme lékaře

- ☐ Podle zákona o zdravotních službách máte právo **zvolit** si, resp. pro své dítě, svobodně **lékaře**. Lékař Vás může **odmítnout jen ze zákonem daných důvodů**. Těmi jsou (1) kapacitní důvody: např. bylo by překročeno únosné pracovní zatížení, kvůli provozním důvodům, personálnímu zabezpečení nebo technickému a věcnému vybavení zdravotnického zařízení; (2) velká vzdálenost místa, kde bydlíte, nebo (3) nejste pojištěncem zdravotní pojišťovny, se kterou má lékař uzavřenou smlouvu. O tom, že Vás lékař odmítl, Vám musí vydat písemnou zprávu, kde uvede důvody, proč se tak stalo.
- ☐ Pokud lékař odmítne zaregistrovat Vaše dítě z důvodu jeho postižení, jde o přímou diskriminaci. Máte-li takové podezření, trvejte na vydání písemné zprávy a následně se obraťte na **krajský úřad**.
- ☐ Pokud nebudete s vyřízením stížnosti spokojeni, obraťte se na **ombudsmana**.
- ☐ Jako pojištěnec máte právo na to, abyste si vybrali lékaře z okruhu těch, kteří mají **s Vaší pojišťovnou uzavřenou smlouvu**. Máte také právo na to, aby zdravotní péče, kterou potřebujete, byla časově a místně dostupná. Toto právo Vám má garantovat Vaše pojišťovna.
- ☐ Pokud Vás odmítne několik lékařů, vyžádejte si od nich písemnou zprávu a následně se obraťte na svoji pojišťovnu.

Mohou Vám pomoci i další informační letáky, které najdete na stránkách www.ochrance.cz v sekci životní situace.

- ☐ [Zásady vyřizování stížností na postup poskytovatelů zdravotních služeb](#)
- ☐ [Zdravotnictví – nejčastější dotazy](#)
- ☐ [Zdravotnictví – stížnosti ve zdravotnictví](#)

Zaměstnání rodičů dětí s PAS

Hledám si nové zaměstnání

- ☐ Potenciální zaměstnavatel by se Vás neměl ptát na to, zda a kolik máte dětí či zda mají zdravotní postižení. Měl by Vám podrobně popsat požadavky na danou pozici. Je na Vás, jak situaci vyhodnotíte – zda práci zvládnete, nebo ne.
- ☐ I pokud to zaměstnavatel sám v inzerátu nenabízí, nebojte se zeptat na možnost zkráceného úvazku, možnost práce z domova apod.
- ☐ Uchazečům o zaměstnání ale nemusí zaměstnavatel vycházet vstříc ve stejné míře jako stávajícím zaměstnancům (viz dále).

Chci se vrátit do zaměstnání

- ☐ Po ukončení **rodičovské dovolené** máte nárok na návrat do zaměstnání. Zaměstnavatel je povinen Vám přidělovat práci v souladu s Vaší pracovní smlouvou (druh vykonávané práce a místo výkonu práce). Pokud se navracíte již po skončení **mateřské dovolené**, je povinností zaměstnavatele zařadit Vás na původní (stejnou) práci a pracoviště.
- ☐ Zákon zaměstnavateli ukládá povinnost vycházet pracujícím rodičům v určitých oblastech vstříc. Musí přihlídnout k Vaším potřebám při zařazení do směn. Pokud jej požádáte o kratší pracovní dobu nebo jinou úpravu pracovní doby, **musí Vám vyhovět**. **Odmítnout může pouze tehdy, brání-li tomu vážné provozní důvody**. Pečujete-li o dítě do 8 (případně 15) let věku, může Vás na pracovní cestu mimo obvod obce Vašeho pracoviště nebo bydliště vyslat pouze s Vaším souhlasem.
- ☐ Někteří zaměstnavatelé znevýhodňují zaměstnance, kteří pečují o své děti, např. tak, že jim vyplácí nižší odměny, nepřiměřeně je zatěžují ve srovnání s ostatními zaměstnanci, zadávají jim pracovní úkoly během jejich omluvené nepřítomnosti v práci (péče o nemocné dítě), mají nevhodné komentáře ohledně postižení dítěte. Je-li důvodem šikany to, že zaměstnanec pečuje o své dítě, může se jednat o diskriminaci.
- ☐ Základní právní poradenství v pracovněprávní oblasti poskytují zdarma inspektoráty práce.⁷
- ☐ Pokud se domníváte, že zaměstnavatel porušuje své povinnosti, můžete podat inspektorátu práce podnět ke kontrole. Inspektorát zaměstnavateli nesdělí, kdo jim podnět ke kontrole zaslal, pokud jim to výslovně nepovolíte.

⁷ <http://www.suip.cz/pracovnepravni-vztahy/poskytovani-poradenstvi/>

- Pokud se Vám nepodaří jakýkoli spor se zaměstnavatelem vyřešit (zaměstnavatel má povinnost projednat Vaši stížnost), nezbývá než se obrátit se na **soud** (nezákonné ukončení pracovního poměru, diskriminace, neumožnění úpravy pracovní doby) anebo v případě diskriminace také na ombudsmana.⁸

Skončení pracovního poměru a úřad práce

- Zaměstnavatel může ukončit Váš pracovní poměr **výpovědí** pouze ze zákonem stanovených důvodů. Pokud si myslíte, že se Vás pokouší propustit nezákonným způsobem, musíte situaci řešit ihned.
- Pokud se s Vámi pokusí zaměstnavatel ukončit pracovní poměr **dohodou**, vezměte si před podpisem dohody čas na rozmyšlenou – nikdy se nenechte dotlačit k okamžitému podpisu. Dohoda pro Vás může být nevýhodná. Ukončíte-li totiž pracovní poměr dohodou **bez vážného důvodu**, budete mít nárok na podporu v nezaměstnanosti ve snížené výši (45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu namísto 60 %). Totéž platí, pokud byste se se zaměstnavatelem nedohodli a podali byste výpověď. Vážnými důvody jsou např. Vaše osobní péče o dítě ve věku do 4 let či o člověka závislého na péči ve stupni II, III nebo IV, Vaše zdravotní důvody či zdravotní důvody dítěte apod.
- Máte-li vážný důvod pro ukončení pracovního poměru (dohodou či výpovědí), uveďte ho jak v dohodě o ukončení pracovního poměru (popř. výpovědi), tak i hned při zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Vážný důvod budete muset také prokázat (např. lékařskými zprávami).
- Pokud obdržíte odstupné, podporu v nezaměstnanosti dostanete, až odstupné „vyčerpáte“ (tedy až po tolika měsících, za kolik měsíců jste odstupné dostali).

Mohou Vám pomoci i další informační letáky, které najdete na stránkách www.ochrance.cz v sekci životní situace.

- [Sladování v pracovním poměru](#)
- [Skončení pracovního poměru](#)
- [Šikana na pracovišti: mobbing, bossing a diskriminace](#)
- [Šikana na pracovišti: Jak pomoci oběti šikany na pracovišti](#)

Kam mám podat správní žalobu a kdo mi s ní pomůže?

Správní žalobou se můžete bránit proti rozhodnutí úřadu, tedy např. krajského úřadu, České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí, ale také ředitele/ředitelky školy. S žalobou Vám může pomoci advokát.

S čím mi pomůže ombudsman?

Ombudsman může prošetřit postup úřadů (úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, inspektoráty práce, Česká školní inspekce, krajské a obecní úřady...). Poskytuje také metodickou pomoc obětem diskriminace. Tedy můžete se na něj obrátit, pokud je Vaše dítě diskriminováno v přístupu ke vzdělání, v tom, že škola nezajistila přiměřené opatření nebo pokud Vás diskriminuje zaměstnavatel, a nepomohl ani inspektorát práce. Více najdete na www.ochrance.cz.

Mohou Vám pomoci i další informační letáky, které najdete na stránkách www.ochrance.cz v sekci životní situace.

- [Jak se obracet na veřejného ochránce práv](#)
- [Právní pomoc](#)
- [Soudní ochrana proti rozhodnutím správních orgánů](#)
- [Rovné zacházení a ochrana před diskriminací](#)

---

⁸ <https://www.ochrance.cz/diskriminace/pomoc-obetem-diskriminace/>

Vymezení schopností zvládat základní životní potřeby

znění účinné k říjnu 2018

a) Mobilita

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat

1. vstávání a usedání,
2. stoj,
3. zaujímat a měnit polohy,
4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu,
5. otevírat a zavírat dveře,
6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů,
7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

b) Orientace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem,
2. mít přiměřené duševní kompetence,
3. orientovat se osobou, časem a místem,
4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí,
5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.

c) Komunikace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení,
2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv,
3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu,
4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům,
5. používat běžné komunikační prostředky.

d) Stravování

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny,
2. nalít nápoj,
3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji,
4. najíst se a napít,
5. dodržovat stanovený dietní režim,
6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu,
7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

e) Oblékání a obouvání

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem,
2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit,
3. oblékat se a obouvat se,
4. svlékat se a zouvat se,

5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

f) Tělesná hygiena

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. použít hygienické zařízení,
2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla,
3. provádět celkovou hygienu,
4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

g) Výkon fyziologické potřeby

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. včas používat WC,
2. zaujmout vhodnou polohu,
3. vyprázdnit se,
4. provést očistu,
5. používat hygienické pomůcky.

h) Péče o zdraví

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. dodržovat stanovený léčebný režim,
2. provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky,
3. rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

i) Osobní aktivity

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami,
2. plánovat a uspořádat osobní aktivity,
3. styku se společenským prostředím,
4. stanovit si a dodržet denní program,
5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

j) Péče o domácnost

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti,
2. manipulovat s předměty denní potřeby,
3. obstarat si běžný nákup,
4. ovládat běžné domácí spotřebiče,
5. uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj,
6. vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí,
7. obsluhovat topení,
8. udržovat pořádek.

Zdravotní stavy, které lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace pro účely přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením
znění účinné k říjnu 2018

1. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **středně těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) ztráta úchopové schopnosti nebo podstatné omezení funkce horní končetiny,
- b) anatomická ztráta několika prstů nohou nebo ztráta nohy v nártu a výše až po bérce včetně,
- c) podstatné omezení funkce dolní končetiny,
- d) středně těžké omezení funkce dvou končetin,
- e) zkrácení dolní končetiny přesahující 5 cm,
- f) postižení pánve s poruchou pánevního prstence a závažnou neurologickou symptomatologií,
- g) postižení páteře s často recidivujícími projevy nervosvalového dráždění a poruchou svalového korzetu nebo se ztuhnutím dvou úseků páteře,
- h) stavy spojené s často se opakujícími poruchami vědomí nebo závrativými stavy,
- i) omezení pohyblivosti a celkové výkonnosti při běžném zatížení při interních a onkologických postiženích,
- j) psychické postižení s opakujícími se poruchami komunikace a orientace v exteriéru včetně vysoce funkčního typu autismu,
- k) neurodegenerativní postižení s pohybovou chudostí, poruchou posturální stability, slabostí dvou končetin a podstatným snížením dosahu chůze.

2. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, exteriérový uživatel protézy,
- b) anatomická ztráta dolních končetin v nártech nebo v nártu a bérce,
- c) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce,
- d) anatomická ztráta dolní a horní končetiny v úrovni bérce a předloktí,
- e) anatomická ztráta horních končetin v úrovni předloktí,
- f) těžké omezení funkce dvou končetin,
- g) postižení pánve provázené těžkými parézami dolních končetin nebo závažnou nestabilitou pánevního prstence,
- h) postižení páteře provázené těžkými parézami končetin nebo ztuhnutím tří úseků páteře nebo závažné deformity páteře s omezením exkurzí hrudníku,
- i) těžké postižení pohyblivosti a celkové výkonnosti již při lehkém zatížení při interních a onkologických postiženích,
- j) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby starší 18 let věku,
- k) kombinované postižení sluchu a zraku (hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné středně těžké nedoslýchavosti, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera 40 až 65%, a oboustranné silné slabozrakosti, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí na lepším oku, kdy maximum je menší než 6/60 a minimum rovné nebo lepší než 3/60, nebo oboustranné koncentrické zúžení zorného pole v rozsahu 30 až 10 stupňů, i když centrální ostrost není postižena,

l) oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,

m) psychické postižení s často se opakujícími závažnými poruchami komunikace a orientace v exteriéru včetně středně funkčního typu autismu,

n) neurodegenerativní postižení s mnohočetnými hybnými komplikacemi typu rigidity, hypokinézy, tremoru, ataxie, mimovolných pohybů.

3. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni **zvlášť těžkého funkčního postižení nebo úplného postižení pohyblivosti a orientace** lze považovat tyto zdravotní stavy:

a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, interiérový uživatel protézy nebo odkázanost na invalidní vozík z uvedeného důvodu,

b) anatomická ztráta dolních končetin v bérkách nebo výše,

c) anatomická ztráta horních končetin v úrovni lokte nebo výše nebo anatomická ztráta horní a dolní končetiny v úrovni paže a stehna,

d) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce a současná funkční ztráta horní končetiny,

e) funkční ztráta dolních končetin se ztrátou opěrných funkcí,

f) zvlášť těžká porucha pohyblivosti na základě závažného postižení tří a více funkčních celků pohybového ústrojí; funkčním celkem se rozumí hrudník, páteř, pánev, končetina,

g) disproporční poruchy růstu provázené závažnými deformitami končetin a hrudníku, pokud tělesná výška nepřesahuje po ukončení růstu 120 cm,

h) multiorgánové selhávání dvou a více orgánů nebo ztráta imunity spojené se zvlášť těžkým postižením orientace nebo pohyblivosti,

i) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby mladší 18 let věku,

j) neúplná (praktická) nevidomost obou očí, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60, 1/50 až světlocit se správnou světelnou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální zraková ostrost není postižena, nebo úplná nevidomost obou očí, kterou se rozumí ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí,

k) kombinované těžké postižení sluchu a zraku (těžká hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné těžké nedoslýchavosti až hluchoty, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera horší než 65%, a oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,

l) střední, těžká nebo hluboká mentální retardace nebo demence, je-li IQ nižší než 50,

m) psychické postižení se ztrátou duševních kompetencí, s neschopností komunikace a orientace včetně nízkofunkčního typu autismu,

n) neurodegenerativní postižení s akinézou, mnohočetnými velmi těžkými hybnými komplikacemi a těžkými neuropsychickými projevy.